

סה:

לשמור לפניו ולא לאחוריו. ואם כן יש להקשות מדוע הפשילו לאחוריו, וביאר שכיון שהוא פסול טומאה, והעור אינו מקבל טומאה כל זמן שאינו מעובד, א"כ אין חסרון מצד שמירה לגבי טומאה אם מפשילו לאחוריו בתוך העור. ועל זה אמר רב עיליש שמה שנותנו בעורו הוא מן הדין, אבל מה שמפשילו לאחוריו אינו מן הדין, אלא רק דרך הסוחרים, ולייפות עשו כן. ועל פי זה ביאר מה שהשמיט הרמב"ם הדין שנותן בעורו, שכיון שלא הביא שלא הפשילו לאחוריו, השמיט גם הדין שנותן פסחו בעורו.

אלו דברים

א. שחיטתו וזריקת דמו פירש רש"י, שכתוב 'ביום צוותו להקריב את קרבניהם' ביום ולא בלילה. והעיר הרש"ש, שהרי בקרבן פסח עצמו כתוב 'בין הערבים', ומדוע הוצרך רש"י להביא הפסוק של 'ביום צוותו'. ותירץ, שבקרבן פסח כתוב גם 'שם תזבח וגו' בערב כבוא השמש', ולכך היה צריך להוכיח מהפסוק של 'ביום צוותו' שהעבודה צריכה להיות דוקא ביום.

ב. וזריקת דמו כתבו התוס' שזריקת דמו נקט אגב שחיטתו, שהרי אין דיחוי שבת בזריקת דמו. ובתוס' הרשב"א כתב, שנקט זריקת דמו משום שיש בזה צד תיקון, שמתקן הבשר ע"י הזריקה, שמעתה נותר הבשר לאכילה.

והתפארת ישראל (יכין א') פירש, שקמ"ל שזריקה דוחה שבת, שהרי אמרו בשבת (ע"ה): שהמתכוין לצבוע בשר בית השחיטה בדם חייב משום צובע, והוא הדין בזה היה הו"א שכיון שמתכוין בזריקה שיצבע המזבח בדם יאסה, קמ"ל שדוחה שבת.

ג. הרכבתו פירש רש"י, שאף שאינו אלא מדרבנן, לפי שחי נושא את עצמו, מ"מ אינו דוחה, לפי שהיה לו לעשות זאת מאתמול. ובתוס' רעק"א הביא פיה"מ להרמב"ם שהרכבתו הוא מדאורייתא. והעיר ע"פ דברי התוס' יו"ט (לעיל פ"ד מ"ג), שאין אומרים חי נושא את עצמו אלא לגבי אדם, ולא לגבי בהמה, וכאן הוא מרכיב בהמה על כתפיו, ומדוע מועיל מה שחי נושא את עצמו, הניח בצ"ע.

א. שבח הוא לבני אהרן וכו'

הקשה השפת אמת (זבחים לה.) מדוע נקטו דוקא לבני אהרן, ולא אמרו 'שבח הוא לבני ישראל', שהרי כל העזרה נתמלאת דם, ולכאורה כל ישראל שהיו בעזרה היו שקועים עד ארכובותיהן בדם. עוד העיר שתמוה לפקוק את העזרה מפני זה, ועוד העיר שהרמב"ם לא הזכיר דין זה שפקקו את העזרה בערב פסח, וצ"ע בכל זה.

ב. והא קא חייץ

פירש הצ"ח, שהקושיא היא לרבנן, משום שלרבי יהודה ידעו שעמדו על גבי האיציטבי, ופקיקת העזרה היה כדי שישאר דם למלא ממנו כוס, אבל לרבנן, אם היו הולכים על גבי איציטבי, א"כ לא הלכו עד ארכובותיהם בדם כלל, ואין כאן שבח לבני אהרן, ומדוע פקקו כלל, אלא ודאי לא הלכו על האיציטבי רק בדם ממש, ולזה הקשו שהוא חוצץ. ותירצו, שלעולם הלכו על האיציטבי, והשבח היה בהולכת איברים לכבש.

ג. לחין אין חוצצין

בעמודי אור (סי' ל"ז) הביא דברי המשנה למלך (הל' עבודת יוה"כ) שמה שהוצרך הכה"ג להסתפג הוא כדי שלא יהיה חציצת מים בינו ובין הבגדי כהונה. והקשה העמודי אור מסוגייתנו שאמרו שאף דם אינו חוצץ משום שהוא לח, אף שדם סמוך יותר ממים, ואין לחלק בין בגדי כהונה ובין רגלי כהנים והרצפה, שהרי בזבחים (כ"ד) למדו דין חציצת הרצפה מדין חציצה בבגדי כהונה. [אולם זהו רק לפי שיטת תוס' שם, אבל לרש"י שם הלימוד הוא מדין חציצה בין ידו לכלי שרת, ולפי זה יתכן לחלק כן].

ד. אמר רב עיליש טייעות

פירש רש"י, דרך סוחרים ישמעאלים הוא זה. וביאר הצ"ח, שכוונת רב עיליש בזה לחדש שדעת חכמים דר' ישמעאל (בשבת קט"ז- קי"ז) היא שמותר לגמרי להפשיט עורו, ולא רק עד החזה, וכמו שהישמעאלים ודאי מפשיטים כולו, ולא רק עד החזה גם שלא בברזי, וכמו שכתבו התוס' שם, שחכמים לדברי ר' ישמעאל אמרו, אבל לשיטתם מותר להפשיט את כולו אף שלא בברזי.

ובאור שמוח (ק"פ פ"א ה"ו) ביאר, שכוונת הגמ' היא על פי הדין שקדשים נפסלים בהיסח הדעת וצריכים שימור, וקיי"ל דצריך